

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

“ο Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις”

της

Μουράτογλου Σοφία

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Οκτώβριος, 2021

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ,

Στην οικογένειά μου και στους στενούς μου φίλους που με στήριζαν τόσο ψυχολογικά, όσο και πρακτικά καθ' όλη την διάρκεια της πορείας μου και κατά την συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στη σελίδα που ακολουθεί, θα ήθελα να εκφράσω εκ καρδίας τις ευχαριστίες στον επιβλέπων καθηγητή μου που η βοήθειά του υπήρξε καθοριστική και καθολική στην επιτυχή ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω επιπλέον, όλους τους καθηγητές μου, του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για το γνωστικό υπόβαθρο που απέκτησα χάρη σε αυτούς, μέσα από το θεωρητικό υλικό αλλά και τα πρακτικά εμπειρικά παραδείγματα κατά την διάρκεια της μεταπτυχιακής μου ιδιότητας ως «φοιτήτρια».

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και κυρίως την μητέρα μου για την ενθάρρυνση και την ηθική συμπαράσταση που μου πρόσφεραν σε αυτά τα δύο έτη!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο θεσμός του εσωτερικού ελεγκτή έχει εμφανισθεί στην Ελλάδα τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Το θεσμικό πλαίσιο ωστόσο, καθιερώθηκε έμπρακτα με το Ν. 3016/2002 περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες, που προστατεύει την ανεξαρτησία του έργου του εσωτερικού ελεγκτή, ορίζοντας ότι, οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν υπάγονται ιεραρχικά σε κάποιο άλλο τμήμα της επιχείρησης, αλλά αναφέρονται απευθείας στο Διοικητικό της Συμβούλιο.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες και τις λειτουργίες που ελέγχουν. Κατά το παρελθόν, οι ελάχιστες θέσεις εσωτερικών ελεγκτών ήταν τοποθετημένες συνήθως μόνο στα Λογιστήρια των εταιρειών, με αποτέλεσμα να εκτελούν μέρος των καθημερινών εργασιών ρουτίνας των λογιστηρίων, γεγονός που, δεν τους άφηνε τα χρονικά περιθώρια να ασχοληθούν με το αντικείμενό τους.

Σταδιακά, αυτό αλλάζει, καθώς τόσο οι διοικήσεις, όσο και οι υπόλοιποι εμπλεκόμενοι εκπαιδεύονται μέσω των κατάλληλων επαγγελματικών σεμιναρίων στις έννοιες αλλά και στη χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου, με αποτέλεσμα ασφαλώς να αναγνωρίζουν τον ανεξάρτητο πλέον ρόλο που πρέπει να έχει ο εσωτερικός ελεγκτής και να μην τον συγχέουν σε καμία περίπτωση με άλλους εξίσου σημαντικούς ρόλους μέσα σε μια επιχείρηση!

Λέξεις Κλειδιά: Εσωτερικός Έλεγχος, θεσμός και εξέλιξη

ABSTRACT

The institution of internal auditor has emerged in Greece for the last three decades. The institutional framework, however, was established in accordance with Law 3016/2002 on Corporate Governance for Companies Listed on the Stock Exchange, which protects the independence of the work of the internal auditor, thus stipulating that internal auditors do not belong to any other hierarchical division, but report directly to its Board of Directors.

That is to say, the internal auditors must be independent of the activities and functions they control. In the past, the few internal audit positions were usually only reserved for corporate accountants, so they performed part of the day-to-day routine of accounting, which, did not allow them time to deal with their subject matter.

However, this is slowly changing, as both administrations and other stakeholders are gradually trained, through appropriate professional seminars, on the concepts and usefulness of internal control, and recognize the independent role that the auditor must play internal auditor and in no way confuse him with other equally important roles within a business!

Keywords: *Internal Audit, institution and development*

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο 1	10
Εισαγωγή	10
1.1 Εισαγωγικά	10
1.2 Εισαγωγή	10
1.3 Αντικείμενο διπλωματικής εργασίας	11
1.4 Διάρθρωση διπλωματικής εργασίας	11
Κεφάλαιο 2	13
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	13
2.1 Εισαγωγικά	13
2.2 Έρευνες	13
2.3 Συμπεράσματα των ερευνών	17
Κεφάλαιο 3	18
Εσωτερικός Έλεγχος	18
3.1 Εισαγωγικά	18
3.2 Ιστορική Επισκόπηση Εσωτερικού Ελέγχου	18
3.3 Εσωτερικός Έλεγχος	20
3.4 Σκοπός και βασικές αρμοδιότητες του Ελέγχου	21
3.4.1 Σκοπός	21
3.4.2 Βασικές αρμοδιότητες του Ελέγχου	21
3.5 Αναγκαιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου	22
3.6 Διάκριση ελέγχου	23

3.7 Κώδικας Δεοντολογίας του Εσωτερικού Ελέγχου.....	25
3.8 Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου και πιθανές αδυναμίες.....	26
3.9 Η θέση του Εσωτερικού Ελεγκτή στην λειτουργία της εταιρίας.....	28
3.10 Η χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση.....	29
3.11 Οι προτεραιότητες που θέτονται κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου.....	30
3.12 Κίνδυνοι που παρουσιάζονται κατά την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.....	32
3.13 Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC).....	33
3.14 Συμπεράσματα.....	34
Κεφάλαιο 4.....	35
Εξωτερικός Έλεγχος.....	35
4.1 Εισαγωγικά.....	35
4.2 Εξωτερικός Έλεγχος.....	35
4.3 Στόχοι του εξ. Ελέγχου.....	35
4.4 Σχέση μεταξύ εσωτερικού & εξωτερικού ελεγκτή.....	36
4.5 Διάκριση Εσωτερικού ελέγχου από τον Εξωτερικό.....	37
4.6 Αναγκαιότητα του Εξωτερικού Ελέγχου.....	38
Κεφάλαιο 5.....	40
Συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.....	40
5.1 Εισαγωγικά.....	40
5.2 Εξαγωγή συμπερασμάτων.....	40
5.3 Προτάσεις για έρευνα.....	42

Βιβλιογραφία.....	43
Βιβλιογραφικές Παραπομπές.....	45
Κατάλογος Πινάκων.....	46

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ελληνικές συντομογραφίες:

(Ε.Ι.Ε.Ε): Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών

(Σ.Ε.Ε): Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

(Υ.Ε.Ε): Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου

(Δ.Λ.Π): Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

(Ε.Λ.Π): Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

(Δ.Π.Ε): Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου

(Δ.Σ): Διοικητικό Συμβούλιο

(Σ.Ο.Ε): Σώμα Ορκωτών Λογιστών

Ξένες συντομογραφίες:

(IAF): Ποιότητα λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

(CAE): Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας

(CFO): Λογιστής εταιρείας, (Chief Financial Officer)

(I.S.O): Έλεγχος Διαδικασιών Διασφάλισης Ποιότητας

(I.F.AC): Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών

(P.I.O.B): Διεθνές Συμβούλιο εποπτείας Δημόσιου Συμφέροντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικά

Το πρώτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας κάνει αναφορά γενικά στον εσωτερικό έλεγχο. Γίνεται μία προσέγγιση και στον ίδιο τον ελεγκτή και στον έλεγχο που πράττει στις επιχειρήσεις που τον χρειάζονται. Στη συνέχεια, αναφέρεται το αντικείμενο που θα απασχολήσει την παρούσα εργασία καθώς αναλύεται και η διάρθρωση (δομή) της.

1.2 Εισαγωγή

Μέσα στην πολύπλοκη και ραγδαίως εξελισσόμενη σημερινή οικονομική πραγματικότητα, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την εξέταση μιας επιχείρησης σε οικονομικό επίπεδο κυρίως, με σκοπό την επίγνωση της τήρησης ή μη των απαιτούμενων διαδικασιών και δικλίδων ασφαλείας.

Ο ρόλος του ελεγκτή αποκτά μία συνεχώς αυξανόμενη σημασία. Ο έλεγχος των μεγάλων οικονομικών μονάδων, που συγκεντρώνουν συνήθως αξιόλογο πλούτο καθίσταται σήμερα όλο και πιο επιτακτικός. «Όταν υπάρχει αυξημένη ζήτηση για έλεγχο υψηλής ποιότητας και από την επιτροπή ελέγχου αλλά και από τις ίδιες τις εταιρίες, αυξάνεται αναλόγως και η προσφορά της χρήσης των ελέγχων.» Ο πειρασμός για ατασθαλίες, καταχρήσεις και απόκρυψη στοιχείων ή λοιπές κακές διαχειρίσεις είναι μεγάλος προκειμένου να απολάβουν διάφορα άτομα τα οικονομικά οφέλη.

Παράλληλα, η ανάγκη για να διασαφηνιστούν πλήρως οι δραστηριότητες της επιχείρησης, επιβάλλει τον έλεγχο από τους Ορκωτούς Λογιστές, οι οποίοι έχουν ως κατευθυντήρια γραμμή τα ελεγκτικά πρότυπα και αρχές.

Ο έλεγχος αποτελείται από δύο ειδών ελέγχου, τον εσωτερικό που αναλύεται σε όλη την έκταση της εργασίας αλλά και τον εξωτερικό. Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή αν παρομοιαζόταν με κάτι είναι η «ασπίδα» που έχει η επιχείρηση απέναντι στο εξωτερικό περιβάλλον που βοηθά στην επίλυση των λαθών ενώ ο ρόλος του

εξωτερικού ελεγκτή ο οποίος παρουσιάζεται μετά είναι ο «κριτής» όλης της διαδικασίας (της επιχείρησης και του έργου του εσωτερικού ελεγκτή).

Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι, ο έλεγχος ασκείται μέσα από καθορισμένα κριτήρια ανάλογα με το περιβάλλον της κάθε επιχείρησης και τη φιλοσοφία της έκτασης και του βάθους που οροθετείται. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και η νομική ευθύνη που απορρέει από την υπογραφή των εκθέσεων ελέγχου, έπειτα από εξέταση επιλεγμένων αποδεικτικών στοιχείων.

1.3 Αντικείμενο διπλωματικής εργασίας

Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας είναι ο εσωτερικός έλεγχος. Παρουσιάζεται μέσω μίας εκτενής διαδρομής, δίνοντας την δυνατότητα στον αναγνώστη να καταρτιστεί με γνώσεις για την διαδικασία του ελέγχου. Μέσα από μελέτες και πηγές βιβλίων αναλύεται η έννοια, οι αξίες, ο κώδικας Δεοντολογίας της επιστήμης αυτής καθώς και οι «πρωταγωνιστές», τον ρόλο που έχουν, οι οποίοι είναι οι άνθρωποι που ακολουθούν και εκτελούν αυτό το έργο.

Για να μπορεί ο εσωτερικός ελεγκτής να στηρίζει την επιχείρηση του με προτάσεις και ιδέες όπως προαναφέρθηκαν, επιβάλλεται να έχει πανεπιστημιακή και επαγγελματική εκπαίδευση και να διαθέτει αναλυτική σκέψη, επικοινωνιακές ικανότητες, οργανωτικό πνεύμα, αντικειμενικότητα, διακριτικότητα και εχεμύθεια. Επίσης θα πρέπει, να είναι εξοικειωμένος με τις σύγχρονες τεχνολογίες, να είναι διατεθειμένος για συνεχή επαγγελματική επιμόρφωση, να έχει γνώση του κλάδου τον οποίο πρεσβεύει αυτός αλλά και στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση με την οποία συνεργάζεται και να είναι επικεντρωμένος στους κινδύνους που αυτή αντιμετωπίζει.

Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή είναι να εντοπίζει εγκαίρως τις ενδείξεις απάτης (fraud indicators) και να ενημερώνει σχετικά τη διοίκηση προς λήψη περαιτέρω μέτρων. Τονίζεται, ότι εκτός από τον κίνδυνο απάτης, υπάρχει και ο κίνδυνος απώλειας της καλής φήμης που συνήθως με πολύ κόπο “χτίζει” μια επιχείρηση.

Η εισαγωγή κάποιων εύλογων ερωτημάτων εξυπηρετεί στην έρευνα του εσωτερικού ελέγχου αλλά και στην καλύτερη καθοδήγηση για την συγγραφή της. «Τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος?» Ήταν η πρώτη ερώτηση που γεννήθηκε κατά την σύσταση της εργασίας. Ένας θεσμός ακέραιος είναι ο εσωτερικός έλεγχος που τον υπηρετούν άνθρωποι ικανοί, έχοντας συγκεκριμένες γνώσεις αλλά και επιμέρους χαρακτηριστικά ως προς την ηθική και την εμπειρία. «Τι είναι ο εσωτερικός ελεγκτής και ποιος ο ρόλος του?» Είναι ο άνθρωπος που διέπει αξίες και φέρει την ευθύνη των πράξεων του καθώς αναλαμβάνει τον ρόλο του ρυθμιστή μέσα στην εταιρεία. Έχει την ευθύνη της οικονομικής εικόνας της επιχείρησης και ανήκει στο ανθρώπινο δυναμικό της. «Ποιες είναι οι αξίες/χαρακτηριστικά που θέτουν τον ελεγκτή ικανό?» Οι αξίες οριοθετούνται από τον Κώδικα της Δεοντολογίας. Είναι θεσπισμένα χαρακτηριστικά ως προς την μόρφωση του ανθρώπου αλλά και ως προς την ποιότητα του χαρακτήρα ιδεολογικά του ελεγκτή. «Ποια η σχέση του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου?» Ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος είναι δύο μέρη, τα οποία έχουν ανάλογη σχέση μεταξύ τους. Αποτελούν την γενική υπόσταση του ελέγχου σαν έννοια, έχουν κοινά στοιχεία και σκοπό αλλά η διαδικασία λειτουργίας διαφέρει πριν το τελικό αποτέλεσμα. Όλα αυτά τα διερευνητικά ερωτήματα αποτέλεσαν το διάγραμμα για την διεκπεραίωση της ορθής δόμησης της διπλωματικής.

1.4 Διάρθρωση διπλωματικής εργασίας

Στο 2^ο Κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση, κάνοντας αναφορά στο θέμα «εσωτερικός έλεγχος», περικλείοντας θεωρητικό υλικό και επιστημονικές μελέτες με παραπομπές για τον θεσμό και τον ρόλο του σε μία επιχείρηση.

Το 3^ο Κεφάλαιο αναλύει εντατικά τον εσωτερικό έλεγχο, τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος αναφέροντας την έννοια που τον περικλείει. Στη συνέχεια, θα γίνει μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση στην καταλυτική εμφάνιση του εσωτερικού ελέγχου, στην ξεχωριστή ιδιότητα που δημιουργήθηκε με το πέρασμα του χρόνου και τον διάφανο ρόλο που απέκτησε αργότερα. Ο σκοπός και οι βασικές αρμοδιότητες βοηθούν στην καλύτερη παρουσίαση και γνωριμία με αυτόν.

Επιπλέον, αναφέρονται οι κατηγορίες του ελέγχου με μία σύντομη αναφορά στην κάθε μια καθώς και ο Κώδικας Δεοντολογίας που διακατέχει έναν επαγγελματία ελεγκτή. Επιπλέον, μια σύντομη αναφορά στην Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) θα συμπληρώσει το υπόβαθρο των γνώσεων του αναγνώστη και θα κατανοηθεί εκτενέστερα η σκοπιμότητα του ελέγχου. Στη συνέχεια του κεφαλαίου, γίνεται αναφορά στη χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου γνωρίζοντας την θετική συμβολή στη ορθή λειτουργία της επιχείρησης. Ο εσωτερικός έλεγχος μέσω των διαδικασιών που υπάρχουν, βοηθά στην εξυγίανση των λαθών που μπορεί να έχουν γίνει είτε κατά λάθος είτε επίτηδες για κάλυψη ιδιωτικών συμφερόντων. Μέσω των αρμοδιοτήτων και των εργασιών που πραγματοποιούνται σε κάθε έλεγχο στην επιχείρηση υπάρχει το αποτέλεσμα της αύξησης του επιπέδου γενικότερα. Αυτό βοηθά στην καλύτερη απόδοση της εταιρίας. Επίσης, ο έλεγχος προβλέπει ορισμένες ενέργειες που αποσκοπούν στο να κρίνουν τις διαδικασίες κατά πόσο είναι αποτελεσματικές στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Οι προτεραιότητες που θέτονται από τις επιχειρήσεις είναι ένα μείζων θέμα διότι βοηθά στη πραγμάτωση των στόχων που έχουν καταγραφεί. Τέλος, κάθε διαδικασία κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου διαθέτει και κινδύνους οι οποίοι ονοματίζονται στο κεφάλαιο και επεξηγούνται.

Στη συνέχεια της διπλωματικής εργασίας στο 4^ο Κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στον εξωτερικό έλεγχο, στην έννοια του καθώς και στην αναγκαιότητα του εξωτερικού ελέγχου ως προς την ελεγκτική διαδικασία. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι στόχοι που έχει ένας ελεγκτής (εξωτερικός) καταλήγοντας σε μια σύγκριση μεταξύ των δύο είδη ελέγχων.

Στο 5^ο Κεφάλαιο, θα διεξαχθούν τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας μέσω του θεωρητικού υλικού και των ερευνών που έχουν συλλεχθεί για τον εσωτερικό έλεγχο, καθώς και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγικά

Το παρόν κεφαλαίο αναλύει την θεωρητική παρουσίαση του εξελισσόμενου αυτού θεσμού του εσωτερικού ελέγχου, καλύπτοντας το θεωρητικό υπόβαθρο που πρέπει να κατέχει κάποιος, ενώ μέσα από μελέτες γίνεται σημείο αναφοράς ο εσωτερικός έλεγχος σε επιχειρήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, καταλήγοντας σε επιπλέον χαρακτηριστικά του.

2.2 Έρευνες

Ο εσωτερικός έλεγχος δεν είναι τόσο ανεξάρτητος με τον εξωτερικό έλεγχο, κάνουν αναφορά οι Jenny Goodwin-Steward και Pamela Kent, (2006). Η κάθε μορφή ελέγχου έχει τις δικές της δραστηριότητες ωστόσο, υπάρχουν κοινά σημεία που εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό. Σύμφωνα με την μελέτη, η ύπαρξη επιτροπής ελέγχου, οι συχνότερες συνεδριάσεις επιτροπών και η αυξημένη χρήση του εσωτερικού ελέγχου σχετίζονται με υψηλότερα τέλη εξωτερικού ελέγχου. Η εμπειρογνομοσύνη των μελών της επιτροπής ελέγχου συνδέεται με υψηλότερα τέλη ελέγχου, όταν η συχνότητα και η ανεξαρτησία είναι χαμηλά. Αυτά τα συμπεράσματα συνάδουν με την αυξημένη ζήτηση για έλεγχο υψηλότερης ποιότητας από τις ελεγκτικές επιτροπές και από τις επιχειρήσεις που κάνουν μεγαλύτερη χρήση του εσωτερικού ελέγχου.

Η μελέτη αυτή, εξετάζει εάν η ύπαρξη επιτροπής ελέγχου, τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου και η χρήση του εσωτερικού ελέγχου συνδέονται με υψηλότερα τέλη εξωτερικού ελέγχου. Συνεπώς, τα υψηλότερα τέλη ελέγχου συνεπάγονται σε αυξημένες δοκιμές ελέγχου και υψηλότερη ποιότητα ελέγχου.

Οι Douglas F. Prawitt, Jason L. Smith και David A. Wood, (2009) υποστηρίζουν ότι, οι εσωτερικοί ελεγκτές συχνά εκτελούν εργασίες που σχετίζονται με τις διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς των οντοτήτων υποδοχής τους. Ωστόσο, η μικρή προσοχή στην έρευνα επικεντρώθηκε στις επιπτώσεις που παρουσιάστηκαν στον εσωτερικό έλεγχο και στις εξωτερικές οικονομικές αναφορές των εταιρειών.

Σύμφωνα με το άρθρο, διαπιστώνεται ότι χρησιμοποιώντας ένα μη διαθέσιμο σύνολο δεδομένων, ερευνάται η σχέση μεταξύ της ποιότητας της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου (IAF) και της διαχείρισης των κερδών. Μετριέται η ποιότητα IAF χρησιμοποιώντας ένα σύνθετο μέτρο που αποτελείται από έξι επιμέρους στοιχεία της ποιότητας IAF με βάση το SAS αριθ. 65, το οποίο καθοδηγεί τους εξωτερικούς ελεγκτές στην αξιολόγηση της ποιότητας μιας IAF σε σχέση με το ρόλο της στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Η διαχείριση των κερδών, υπολογίζεται χρησιμοποιώντας δύο χωριστά στοιχεία / σύνολα, τους μη φυσιολογικούς δεδουλευμένους λογαριασμούς και την τάση να πληρούν ή να χάνουν τις προβλέψεις των απολογισμών των αναλυτών.

Ο κύριος σκοπός αυτής της έρευνας είναι να εξετάσει τις επιπτώσεις των εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου σχετικά με τις αξιολογήσεις κινδύνου απάτης που πραγματοποιούνται από εσωτερικούς ελεγκτές όταν το επίπεδο κινδύνου απάτης ποικίλλει. Οι Carolyn Strand Norman και Jacob M. Rose, (2010) αποδίδουν σημαντική έμφαση στη σημασία των γραμμών αναφοράς για τη διατήρηση της αυτονομίας των εσωτερικών ελεγκτών, αλλά δεν έχουν επικυρωθεί ή (συστηματικά) διερευνηθεί τα οφέλη από την απαίτηση του εσωτερικού ελέγχου να αναφέρει απευθείας στην επιτροπή ελέγχου. Τα αποτελέσματα ενός πειράματος στο οποίο συμμετείχαν 172 έμπειροι εσωτερικοί ελεγκτές και τα πρόσθετα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι, οι εσωτερικοί ελεγκτές αντιλαμβάνονται περισσότερες ατομικές απειλές, όταν αναφέρουν υψηλά επίπεδα κινδύνου απευθείας στην επιτροπή ελέγχου σε σχέση με τη διοίκηση. Οι αντιληπτές απειλές οδηγούν τους εσωτερικούς ελεγκτές να μειώσουν τα εκτιμώμενα επίπεδα κινδύνου απάτης, όταν αναφέρουν στην επιτροπή ελέγχου σχετικά με την υποβολή εκθέσεων στη διοίκηση.

Το πόρισμα αυτό, έρχεται σε αντίθεση με τα αναμενόμενα οφέλη από τις απαιτήσεις, που η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου αναφέρει απευθείας στην επιτροπή ελέγχου και αποκαλύπτει πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων και απειλές ανεξαρτησίας που δημιουργούνται από την ίδια την επιτροπή ελέγχου.

Μέσα από τις μελέτες των Οικονομικών Επιστημόνων διαπιστώνεται ότι ο εσωτερικός έλεγχος για να είναι αποτελεσματικός χρειάζεται οι παράγοντές του (η ποιότητα και η σωστή διαχείριση) να τον επηρεάζουν θετικά για να επιφέρει τα σωστά αποτελέσματα. Η μελέτη έχει ως σκοπό, να προσδιορίσει τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.

Η παρακάτω μελέτη παρουσιάζει την περίπτωση ενός μεγάλου εκπαιδευτικού ιδρύματος δημόσιου τομέα στην Αιθιοπία, οι Getie Mihret, D. και Wondim Yismaw A., (2007) εξετάζουν το πώς επηρεάζει την εσωτερική ελεγκτική αποτελεσματικότητα την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, τη στήριξη της διαχείρισης, τον οργανωτικό χαρακτήρα, τα χαρακτηριστικά του ελεγχόμενου και την αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των παραγόντων.

Τα πορίσματα της μελέτης υπογραμμίζουν ότι, η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζεται έντονα από την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου και τη στήριξη της διαχείρισης, ενώ τα χαρακτηριστικά οργανωτικής ρύθμισης και ελέγχου δεν έχουν ισχυρό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα του ελέγχου. Όπως σε όλες τις περιπτώσιολογικές μελέτες, η επίπτωση στην έρευνα αυτή είναι η γενίκευση των συμπερασμάτων είναι κάπως περιορισμένη.

Στην παραπάνω μελέτη, οριοθετείται η χρήση του εσωτερικού ελέγχου σε εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο της Αυστραλίας. Σκοπός της είναι, να διερευνηθεί η «εθελοντική» χρήση του εσωτερικού ελέγχου από αυστραλιανές εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο και να εντοπιστούν οι παράγοντες που οδηγούν τις εισηγμένες εταιρείες να έχουν λειτουργία εσωτερικού ελέγχου.

Ο σχεδιασμός και η μεθοδολογία μιας ακόμη μελέτης την παρουσιάζουν οι Jenny Goodwin-Steward και Pamela Kent, (2006) με βάση τον ορισμό του εσωτερικού ελεγκτή του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, το άρθρο προβλέπει ότι η χρήση του εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται με παράγοντες που σχετίζονται με τη διαχείριση κινδύνου, τους ισχυρούς εσωτερικούς ελέγχους και την ισχυρή διοίκηση. Για να εξετάσει τις προβλέψεις, η μελέτη συνδυάζει δεδομένα από μια έρευνα εισηγμένων εταιρειών με πληροφορίες από εταιρικές ετήσιες εκθέσεις.

Τα πορίσματα της μελέτης δείχνουν ότι, μόνο το ένα τρίτο των εταιρειών δειγματοληψίας χρησιμοποιεί εσωτερικό έλεγχο. Ενώ το μέγεθος φαίνεται να είναι ο κυρίαρχος οδηγός, υπάρχει επίσης μια ισχυρή συσχέτιση μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και του επιπέδου δέσμευσης στη διαχείριση κινδύνων. Ωστόσο, η μελέτη βρίσκει μόνο αδύναμη υποστήριξη για τη σύνδεση μεταξύ της χρήσης του εσωτερικού ελέγχου και της ισχυρής εταιρικής διακυβέρνησης. Ένας περιορισμός της μελέτης είναι ότι, ορισμένες από τις μεταβλητές στο μοντέλο μπορεί να μην είναι καλές υποκατηγορίες για τους παράγοντες που μετρώνται καταλήγοντας ότι η βελτίωση του μοντέλου και των μεταβλητών που χρησιμοποιούνται παρέχει μια ευκαιρία για μελλοντική έρευνα.

Οι Joe Christopher, Gerrit Sarens και Philomena Leung, (2009) στη μελέτη αυτή, εξετάζουν την ανεξαρτησία της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου μέσω της επιτροπής του ελέγχου. Σύμφωνα με την μελέτη, έχει ως σκοπό την αναγνώριση της σχέσης της επιτροπής του ελέγχου με την διοίκηση. Τα αποτελέσματα βασίζονται σε μια κριτική σύγκριση των απαντήσεων από τα ερωτηματολόγια που αποστέλλονται στα επικεφαλής ελεγκτικά στελέχη της Αυστραλίας (CAE) σε σχέση με τις υπάρχουσες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη βιβλιογραφία και τις βέλτιστες πρακτικές.

Τα ευρήματα της υπάρχουσας μελέτης δείχνουν ότι, όσον αφορά τη σχέση λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου με τη διοίκηση, οι απειλές που εντοπίστηκαν περιλαμβάνουν: τη χρήση της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου ως «σκαλοπάτι» σε άλλες θέσεις, έχοντας τον διευθύνοντα σύμβουλο ή τον επικεφαλής οικονομικών υπηρεσιών (CFO) να εγκρίνει τον προϋπολογισμό της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου και να παράσχει πληροφορίες για το σχέδιο εσωτερικού ελέγχου και θεωρώντας ότι ο εσωτερικός ελεγκτής είναι «εταίρος», ιδίως όταν συνδυάζεται με άλλες έμμεσες απειλές. Όσον αφορά τη σχέση με την επιτροπή ελέγχου, σημαντικές απειλές που εντοπίστηκαν περιλαμβάνουν CAE που δεν αναφέρουν λειτουργικά την επιτροπή ελέγχου. Η επιτροπή ελέγχου δεν έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για το διορισμό, την απόλυση και την αξιολόγηση του CAE και δεν έχει όλα τα μέλη της επιτροπής ελέγχου ή τουλάχιστον ένα μέλος που έχει τα προσόντα της λογιστικής.

2.3 Συμπεράσματα των ερευνών

Ο εσωτερικός έλεγχος και ο εξωτερικός αποτελούν μέρη του γενικού ελέγχου. Η κάθε μορφή ελέγχου έχει τις δικές της δραστηριότητες, υπάρχουν όμως και κοινά σημεία που εξυπηρετούν τον τελικό σκοπό. Η αποτελεσματικότητα του ορθού ελέγχου επηρεάζει την ποιότητα του και τις τελικές αποφάσεις της Διοίκησης. Η σχέση τους αποτελεί έναν άρρηκτο δεσμό διότι ο ελεγκτής προστατεύει τα συμφέροντα των μελών της. Ο ρόλος του ελεγκτή είναι να εντοπίζει άμεσα τις απάτες/σφάλματα και να ενημερώνει την Διοίκηση για την λήψη των αποφάσεων.

Παρόλο που κατέχει σημαντικότατο ρόλο στη διαχείριση των οικονομικών μιας εταιρίας και αποβλέπει τους κινδύνους της, ένα μικρό ποσοστό, μέσω της έρευνας που διεξάχθηκε, χρησιμοποιεί τον εσωτερικό έλεγχο. Αυτό εξηγεί την αδύναμη θέση που μπορεί να έχουν οι επιχειρήσεις αυτές, καθώς και την ανίσχυρη εικόνα που προβάλλουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1 Εισαγωγικά

Στην σύγχρονη επιχείρηση ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται έτσι ώστε να αποφεύγονται λάθη στην διαφάνεια και σωστή διατύπωση των λογιστικών καταστάσεων της επιχείρησης. Τα λάθη αυτά, προκύπτουν από πληθώρα παραγόντων ενδογενούς αλλά και εξωγενούς μορφής. Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι, η παρουσίαση του θεσμού του εσωτερικού ελέγχου στον οποίο πρέπει να κινείται ένας εσωτερικός ελεγκτής και ο τρόπος που κάνει χρήση του έργου για την διεξαγωγή του ελέγχου. Το παρόν κεφάλαιο ασχολείται επίσης, με την χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις, αναφέρει τους λόγους που μια επιχείρηση μπορεί να φτάσει στους προσδοκώμενους στόχους της αλλά και τις προτεραιότητες που θέτει η εταιρεία με την βοήθεια του ελέγχου. Σίγουρα, υπάρχουν και κίνδυνοι κατά την διαδικασία αυτή και σαφώς παρουσιάζονται στο κεφάλαιο αυτό.

3.2 Ιστορική επισκόπηση του εσωτερικού ελέγχου

Η πρώτη αναφορά της έννοιας του εσωτερικού ελέγχου έγινε από τον Victor Z.Brink¹, μία από τις πρώτες καταγεγραμμένες αναφορές περίπου στο 5000 π.Χ. Στη συνέχεια, εξαιτίας των πολλαπλών φόρων που είχαν υποβάλλει κάποιες κυβερνήσεις στις τότε αυτοκρατορίες, σε ιδιώτες και επιχειρήσεις, εμφανίστηκαν οι πρώτοι μηχανισμοί ελέγχου για να διασφαλιστεί η ορθή συλλογή/καταγραφή αυτών των φόρων. Υπάρχουν βέβαια αντίστοιχες αναφορές και σε άλλους πολιτισμούς της αρχαίας Ελλάδας.

Μετά την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, πολλά από τα ελεγκτικά συστήματα έπαψαν να υπάρχουν και έκαναν την εμφάνισή τους ξανά, όταν η οικονομία ανέκαμψε προς το τέλος του μεσαίωνα. Στην περίοδο της Βιομηχανικής Επανάστασης, η ελεγκτική προσεγγίζει τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ελεγκτικής περιλαμβάνοντας περισσότερες μεθόδους επαληθεύσεως και τεκμηρίωσης.

¹ *Ιδρυτής του INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS*

Παρόλο, που η έννοια του εσωτερικού ελέγχου έχει τις ρίζες της πολύ πίσω στο χρόνο, η αξία του αναγνωρίστηκε στις Η.Π.Α. μόλις το 1930, αιτία για αυτό στάθηκε πρώτον η ίδρυση της επιτροπής κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. το 1934 και δεύτερον η αλλαγή των στόχων και των τεχνικών των εξωτερικών ελέγχων. Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς απαιτούσε από τους επιχειρήσεις που υπάγονταν σε αυτή, να συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις που θα πιστοποιούνται από ανεξάρτητους ελεγκτές. Ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών άλλαξε τους αρχές τους δεκαετίας το '40, όταν οι επιχειρήσεις άρχισαν να αποκεντρώνονται και να επεκτείνονται.

Βέβαια, παρόλο που ο επιχειρηματικός και ο ακαδημαϊκός κόσμος έκαναν ήδη λόγο για το διευρυμένο επαγγελματικό ρόλο του εσωτερικού ελέγχου, ορόσημο για την ευρύτερη αναγνώριση του, αποτέλεσε η ίδρυση του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών το 1941. Το Ινστιτούτο συνέβαλλε, καθοριστικά στην αναβάθμιση τους εικόνας και τους κατανόησης τους σπουδαιότητας του επαγγέλματος των εσωτερικών ελεγκτών. Λίγα χρόνια μετά την ίδρυσή του, το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, καθιερώθηκε ως ο θεσμοθετημένος φορέας που απέβλεπε τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα των εσωτερικών ελεγκτών.

Κατά τον 20^ο αιώνα μ.Χ. ο εσωτερικός έλεγχος ξεκίνησε να παίρνει τους διαστάσεις μια οργανωμένης εταιρικής διαδικασίας με την έννοια που έχει διαμορφωθεί έως σήμερα. Η ελεγκτική λειτουργία αρχικά, εμφανίστηκε ως μια βοηθητική και υποστηρικτική λειτουργία. Παρατηρείται έτσι, μια διαφορετική προσέγγιση του επαγγέλματος των εσωτερικών ελεγκτών, που από ελεγκτικές μόνο λειτουργίες επιφορτίζονται και με συμβουλευτικές. Από τη μια πλευρά λοιπόν, ο εσωτερικός ελεγκτής απέκτησε πλήρη μορφή και εμπλουτίστηκε με επιπλέον δραστηριότητες και καθήκοντα, από την άλλη τους, προέκυψε ως αποτέλεσμα η ανάγκη για αναδιαμόρφωση των σχέσεων με τους ελεγχόμενους (Morgan, 1980).

Στην Ελλάδα, το όρισμα για την ίδρυση οργανωμένου σώματος ελεγκτών λήφθηκε αρχικά με τον νόμο 5076/1931, με οριστική υλοποίηση των παραπάνω να γίνεται το 1955 με το Ν.Δ 3329/1955 όπου και ιδρύθηκε το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει με λιτότητα, αλλά και με σαφήνεια την πορεία του ελέγχου από το 15^ο αι έως σήμερα.

<u>Περίοδοι</u>	<u>Στόχοι ελέγχου</u>	<u>Έκταση ελέγχου</u>	<u>Αναγνώριση Σημασίας</u>
ως 1500	ανακάλυψη απάτης	Λεπτομερής	Ανύπαρκτη
1500-1850	ανακάλυψη απάτης	Λεπτομερής Κυρίως	Ανύπαρκτη
1850-1905	ανακάλυψη απάτης εκτίμηση ορθότητας κατάστασης Οικ. Καταστάσεων & ανακάλυψη	Λεπτομερής/Έλεγχοι	Ανύπαρκτη
1905-1933	απάτης εκτίμηση ορθότητας κατάστασης Οικ. Καταστάσεων & ανακάλυψη	Λεπτομερής	Μικρή αναγνώριση
1933-1940	απάτης εκτίμηση ορθότητας κατάστασης Οικ. Καταστάσεων & ανακάλυψη	Έλεγχοι	Αυξανόμενη αναγνώριση
1940-1960	απάτης	Έλεγχοι	Σημαντική αναγνώριση

Πηγή: Καρίπης Απόστολος, 2016

Πίνακας 1: Παρουσίαση της πορείας του ελέγχου

3.3 Εσωτερικός Έλεγχος

Η επικρατέστερη έννοια του όρου, αποδόθηκε από το Ινστιτούτο Εσωτερικών ελεγκτών και ορίζει την διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου ως μια ανεξάρτητη, αντικειμενική διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη, που μέσω των τεχνικών και επιστημονικών προσεγγίσεων, αξιολογεί την επάρκεια λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Επίσης, ο εσωτερικός έλεγχος προσθέτει αξία και βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού με σκοπό, την αποτελεσματική αποτίμηση και διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου, τον περιορισμό ή εξάλειψη αυτού που αναλαμβάνει η διοίκηση να διαχειρισθεί για την επίτευξη των στρατηγικών της στόχων (Colbert, 2002) & (Rittenberg, 1999).

Ο εσωτερικός έλεγχος (internal audit) λοιπόν, είναι μία ανεξάρτητη, αντικειμενική και διαβεβαιωτική δραστηριότητα, που αξιολογεί την επάρκεια της λειτουργίας μιας επιχείρησης, προτείνοντας χρήσιμες βελτιώσεις προς τη διοίκησή της. Η αναγκαιότητα για την ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη, καθώς οι απροσεξίες και τα σφάλματα πηγάζουν από τις ατέλειες της ανθρώπινης φύσης (Ραφελέτο, 2013).

3.4 Σκοπός και βασικές αρμοδιότητες του Ελέγχου

3.4.1 Σκοπός

Αντικειμενικός σκοπός του εσωτερικού ελέγχου (Internal Audit), είναι η παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη διοίκηση, μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και αναλύσεων με σκοπό, την αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου (Σ.Ε.Ε.), προκειμένου η διοίκηση να διαχειρισθεί τους επιχειρηματικούς κινδύνους κατά άριστο τρόπο, που είναι και το κύριο μέλημά της.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποσκοπεί στην εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης για τη θωράκιση των συμφερόντων της επιχείρησης, των μετόχων και τη διαφύλαξη των εργαζομένων. (Νεγκάκης, Ταχυνάκης, 2017)

3.4.2 Βασικές αρμοδιότητες του εσωτερικού ελέγχου

- Ρύθμιση σχέσεων και συναλλαγών με τρίτα πρόσωπα.
- Πιστοποίηση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης και επαλήθευση αρχικών στόχων.
- Αποτίμηση της απόδοσης της διοίκησης όλων των τμημάτων που εμπλέκονται με την παραγωγική διαδικασία.
- Συστηματική παρακολούθηση του επιχειρηματικού κινδύνου.
- Αναγνώριση των επικερδών και των ζημιογόνων λειτουργιών και προσπάθεια μεταβολής αυτών που επιδέχονται βελτίωση.
- Αξιολόγηση της απόδοσης των επενδυτών.
- Μέτρηση του λειτουργικού κόστους των επιμέρους τμημάτων.
- Καταπολέμησης της ανθρώπινης απάτης, κλοπής ή παραπλάνησης.
- Εξακρίβωση της επαρκούς στελέχωσης των τμημάτων και της κατάλληλης αξιοποίησης του προσωπικού.
- Εξασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και βιβλίων.

- Παρακολούθηση της παραγωγικής αλυσίδας, της διαδικασίας αγορών και των όρων πωλήσεων και αγορών.
- Διασφάλιση της καλής εξωτερικής εικόνας της επιχείρησης.
- Εξέταση και αξιολόγηση διαδικασιών και διεξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία απευθύνονται στη διοίκηση ώστε να διορθωθούν τυχόν αδυναμίες που εντοπίστηκαν.
- Αξιολόγηση των σχέσεων συνεργασίας και επικοινωνίας των εργαζομένων μεταξύ των διαφόρων τμημάτων της επιχείρησης
- Καθιέρωση μέτρων φυσικής προστασίας των περιουσιακών στοιχείων. Παράλληλα θα πρέπει να λαμβάνονται και μέτρα για την φυσική προστασία των λογιστικών βιβλίων της μονάδας, αποκλείοντας την πρόσβαση σε αυτά μη αρμόδιων υπαλλήλων.
- Άμεση έκδοση στοιχείων για κάθε συναλλαγή, τα οποία θα είναι αριθμημένα και επικυρωμένα από το αρμόδιο πρόσωπο, αλλά και ορθή λογιστικοποίησή τους.
- Κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών στο προσωπικό της οικονομικής μονάδας. Στο πλαίσιο αυτό, το προσωπικό θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλα προσόντα και ικανότητες (Νεγκάκης, Ταχυνάκης 2017).

3.5 Αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου

Η αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου προκύπτει από τις ανθρώπινες αδυναμίες (κλοπές, απάτες) οι οποίες δύναται να εμφανιστούν σε κάθε επιχείρηση. Δεδομένου ότι η εκάστοτε διοίκηση κάποιου οργανισμού δεν έχει από μόνη της την άμεση και αξιόπιστη πληροφόρηση που απαιτείται για τη διαπίστωση λειτουργίας των ασφαλιστικών δικλίδων που έχει θέσει σε όλους τους τομείς της για τη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων της με άριστο τρόπο, αυτό το κενό έρχεται να καλύψει ο εσωτερικός έλεγχος με τη συμβουλευτική και κατασταλτική του λειτουργία.

Αναφορικά, είναι ιδιαίτερη η σημασία της ύπαρξης εσωτερικού ελέγχου με κατάλληλα συστήματα για τον εξωτερικό ανεξάρτητο Ορκωτό Λογιστή τα οποία θα καθορίσουν τη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου, απαραίτητα για την έκφραση της γνώμης πάνω στην ειλικρίνεια και αξιοπιστία των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Στη σύγχρονη εποχή, η γιγάντωση των επιχειρήσεων, καθιστά την επίβλεψη των χιλιάδων εργαζομένων εξαιρετικά δύσκολη. Απαιτούνται μοντέρνες μέθοδοι διοίκησης και χρήσης σύγχρονης ηλεκτρονικής τεχνολογίας, για την αξιοπιστία όμως των οικονομικών και τεχνικών πληροφοριών και στοιχείων, απαιτείται υιοθέτηση και εφαρμογή κατάλληλου συστήματος ελέγχου, ειδικές διαδικασίες και συνεχής αξιολόγηση και έλεγχος αυτών (Καρίπης, 2016).

3.6 Διάκριση ελέγχου

Λόγω του εύρους του αντικειμένου του εσωτερικού ελέγχου, για λόγους αναλύσεως και για καλύτερη κατανόησή του, θεωρείται σκόπιμη η αναφορά ως προς τη διάκριση των ελέγχων.

Ο εσωτερικός έλεγχος, ως “Σύμβουλος της Διοίκησης” δεν περιορίζεται στον «παραδοσιακό οικονομικό έλεγχο» (Financial Audit), δηλαδή έλεγχος επί των οικονομικών καταστάσεων και μόνο, αντιθέτως κινείται σε ένα ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Ακόμη και η σημερινή του διάσταση και διάκρισή του σε τρεις κατηγορίες, δηλαδή σε διοικητικούς, οικονομικούς και λειτουργικούς ελέγχους του, θέτει περιορισμούς με τη στενή ερμηνεία των εννοιών αυτών, παρότι έχει απομακρυνθεί αρκετά από τα παραδοσιακά πλαίσια.

Με το σκεπτικό ότι ο εσωτερικός έλεγχος, έχει ως σκοπό την αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, δηλαδή, έλεγχος όλων των διαδικασιών θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε μετά βεβαιότητας ότι τα είδη του εσωτερικού ελέγχου είναι τόσα όσες και οι δραστηριότητες του φορέα, έχουμε ελέγχους οικονομικούς, διοικητικούς, λειτουργικούς, ελέγχους παραγωγής, τεχνικούς ελέγχους κάθε είδους, προμηθειών και πωλήσεων, διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, ποιοτικού ελέγχου, διαχείρισης αποθεμάτων, παραγωγικών μέσων και γενικά έλεγχος επί όλων των δραστηριοτήτων που παρουσιάζουν ελεγκτικό ενδιαφέρον.

Επίσης, οι έλεγχοι δεν μπορούν να λειτουργήσουν μεμονωμένα ανά είδος, καθώς στην πράξη εμπλέκονται πολλά είδη ελέγχου ενισχύοντας ή συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλον, ανάλογα με το ελεγχόμενο αντικείμενο και τη βαρύτητα που θέλουμε να προσδώσουμε σε αυτό.

α. Έλεγχοι παραγωγής

Οι έλεγχοι παραγωγής στοχεύουν στο να διαπιστώσουν κατά πόσο τηρούνται οι διαδικασίες σε όλη την παραγωγική διαδικασία, κατά πόσο οι παραγόμενες ποσότητες είναι σύμφωνες με το εγκεκριμένο από τη διοίκηση πρόγραμμα, κατά πόσο γίνεται σωστή χρήση του μηχανολογικού εξοπλισμού, όπως επίσης, αν ο εφοδιασμός των υλικών γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες της παραγωγής, δηλαδή, αν τηρούνται οι προδιαγραφές των προϊόντων και αν γίνεται εκπαίδευση των στελεχών.

β. Οικονομικοί έλεγχοι

Οι οικονομικοί έλεγχοι (Financial Audits), στοχεύουν στην επαλήθευση της ακρίβειας, της ειλικρίνειας, της σωστής απεικόνισης και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων.

γ. Διοικητικοί έλεγχοι

Οι διοικητικοί έλεγχοι (Management Audits) έχουν ως στόχο, να διαπιστώσουν το κατά πόσο ένα τμήμα διοικείται σωστά. Κινούνται σε ένα ευρύτερο πεδίο δράσης διαφορετικό από αυτό των οικονομικών και λειτουργικών ελέγχων. Οι διοικητικοί έλεγχοι συνίστανται, στο να εξετάζουν και να αξιολογούν, βάσει αντικειμενικών επιστημονικών και τεχνικών μεθόδων τις επιμέρους λειτουργίες σε όλο το εύρος. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και τη στρατηγική του φορέα ως προς την επίτευξη των στόχων, όπως επίσης, τη διαχείριση των παραγωγικών μέσων, του ανθρώπινου δυναμικού, των διαθέσιμων πόρων και γενικά όλες τις δραστηριότητες του φορέα ως προς το διοικητικό σκέλος.

δ. Λειτουργικοί έλεγχοι

Οι λειτουργικοί έλεγχοι είναι έλεγχοι, που αποβλέπουν στο κατά πόσο ένα τμήμα λειτουργεί σωστά και αποτελεσματικά και αν εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες. Επιπρόσθετα, ανάλογα με το σκοπό τους οι έλεγχοι, διακρίνονται σε προληπτικούς και κατασταλτικούς.

- Οι προληπτικοί έλεγχοι έχουν την έννοια της δημιουργίας μηχανισμών και συστημάτων που να εμποδίζουν ανεπιθύμητες μελλοντικές καταστάσεις, όπως για παράδειγμα τη συνεργασία που θα πρέπει να ζητούν τα άλλα τμήματα από την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (Υ.Ε.Ε.), προκειμένου να τεθούν οι σωστές δικλείδες ασφαλείας στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου/διαδικασίες.
- Κατασταλτικοί έλεγχοι είναι αυτοί που διενεργούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές (Internal Auditors), αποβλέπουν στην εφαρμογή των διαδικασιών, στην καταστολή εκουσίων ή ακούσιων λαθών, απατών, κλοπών, κακής ποιότητας υπηρεσιών, προϊόντων, μετά την εκτέλεση της πράξης. Δηλαδή, εκ των υστέρων επιβεβαίωση εφαρμογής διαδικασιών, πράξεων και γεγονότων.

3.7 Κώδικας Δεοντολογίας του εσωτερικού ελέγχου

Σκοπός του Κώδικα Δεοντολογίας του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου υπηρεσιών εκ μέρους του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί. Ο Κώδικας Δεοντολογίας που έχει εκδοθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών αναφέρεται περισσότερο στα ελάχιστα απαιτούμενα πρότυπα συμπεριφοράς και λιγότερο σε συγκεκριμένες αρμοδιότητες των ελεγκτών (Νεγκάκης, Ταχυνάκης 2017).

Πρότυπα Συμπεριφοράς

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας που έχει εκδοθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να τα εφαρμόζουν αλλά και να προασπίζονται τις αρχές της ακεραιότητας, εχεμύθειας, αντικειμενικότητας, και επάρκειας. Πιο συγκεκριμένα:

- **Ακεραιότητα:** Ο εσωτερικός ελεγκτής και τα μέλη του θα πρέπει να διαθέτουν ειλικρίνεια, υπευθυνότητα και επάρκεια γνώσεων για την εκτέλεση της ελεγκτικής διαδικασίας. Να είναι αφοσιωμένοι στην διεκπεραίωση του έργου που τους έχουν ανατεθεί και να μην επηρεάζονται από συνθήκες που δεν έχουν σχέση με την εκτέλεση της εργασίας τους.

- **Εχεμύθεια:** Ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να έχει ιδιαίτερη προσοχή στη ορθή χρήση των πληροφοριών που αποκτά μέσω των καθηκόντων του. Δεν αποκαλύπτει πληροφορίες σε τρίτα πρόσωπα ή στοιχεία που περιήλθαν στην αντίληψή του μέσω της έρευνάς του καθώς και χρήση αυτών για τυχόν προσωπικό όφελος.
- **Αντικειμενικότητα:** Ο εσωτερικός ελεγκτής εκτελεί τα καθήκοντά του με αντικειμενικότητα αναλαμβάνοντας να εκτελέσει μόνο εκείνες τις υπηρεσίες για τις οποίες είναι αρμόδιος εξ' ολοκλήρου. Η διατήρηση της αντικειμενικότητας στην αξιολόγηση των ευρημάτων δημιουργεί το γεγονός να παρουσιάζουν την πραγματική εικόνα της κάθε ελεγχόμενης περιοχής.
- **Επάρκεια:** Ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να είναι σε θέση να υιοθετεί κατάλληλα μέσα σύμφωνα με όσα προτείνουν τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Να παραμένει νομοταγής και να τηρεί τις αρχές του επαγγέλματος όπως επίσης να είναι επιμελής στην άσκηση των ελεγκτικών του καθηκόντων (Νεγκάκης, Ταχυνάκης 2017).

3.8 Συστήματα εσωτερικού ελέγχου και πιθανές αδυναμίες

Για να πραγματοποιηθεί ένας αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος, οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι απαραίτητο, να έχουν προκαθορίσει το πλαίσιο κινήσεων και διαδικασιών που θα τους επιτρέψει να ασκήσουν το έλεγχο. Οι διαδικασίες αυτές ορίζονται από το λεγόμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου που ασκεί η επιχείρηση.

Λέγοντας σύστημα εσωτερικού ελέγχου (Internal Control System), εννοείται, ένα σωστά δομημένο πλέγμα λειτουργιών και διαδικασιών που καθιερώνει ο οργανισμός, με σκοπό την εφαρμογή και την τήρηση αρχών και πολιτικών προκειμένου να διασφαλιστούν τα συμφέροντά του. Είναι ένα οργανωτικό σχέδιο, σε όλες του τις προεκτάσεις. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι μια ζωντανή λειτουργία που μεταφέρει όλα τα μηνύματα, εντολές και αντιδράσεις προς την διοίκηση, καθώς και προς όλα τα ιεραρχικά επίπεδα που ασκούν διοίκηση.

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου προηγούνται των ελέγχων, ενώ παράλληλα αποτελούν τον κύριο άξονα αποτελεσματικής εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών. Βασική προϋπόθεση για την κατάρτισή τους, είναι η ύπαρξη καταγεγραμμένων

διαδικασιών στην επιχείρηση, διότι κάθε πρόγραμμα ελέγχου ακολουθεί τη ροή των εργασιών με λογική σειρά, ενώ μετά το πέρας των ελέγχων, αναθεωρούνται και βελτιώνονται από τους ελεγκτές με την εισαγωγή νέων δεδομένων που προκύπτουν, κωδικοποιούνται και τέλος αν καταρτίζονται για πρώτη φορά, αρχειοθετούνται.

Τελικά, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, προσομοιάζει με το νευρικό σύστημα του ανθρώπου, αφού διακλαδίζεται και απλώνεται στον οργανισμό και μεταφέρει εντολές και αντιδράσεις από και προς τη διοίκηση (Καρίπης, 2016).

Ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει ενδεικτικά τα παρακάτω:

- Οργανόγραμμα σε όλα τα επίπεδα τις ιεραρχίας καθώς και τη διάκριση των λειτουργιών σε κύριες και δευτερεύουσες.
- Οργανωτικό πλαίσιο περιγραφής καθηκόντων και διαδικασιών.
- Πλήρες και ενήμερο καταστατικό όπου προσδιορίζονται και αποτυπώνονται με σαφήνεια το αντικείμενο εκμετάλλευσης, εργασίας και κύριοι σκοποί του φορέα.
- Πολιτική αγορών-προμηθειών σε όλες τις κατηγορίες και επίπεδα.
- Πολιτική πωλήσεων και τιμολόγηση σε εσωτερικού – εξωτερικού σε όλα τα επίπεδα πελατών.
- Διαδικασίες εισπράξεων και διαχείριση αυτών, και διαχείριση των ίδιων και ξένων κεφαλαίων.
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου μετοχών, ομολόγων.
- Κανόνες λειτουργίας του φορέα.
- Αξιόπιστο μηχανογραφημένο σύστημα, σωστά οργανωμένο που να παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση.
- Σύστημα I.S.O., έλεγχος διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας προϊόντος και υπηρεσιών.
- Διαδικασίες για φορολογική ενημέρωση, φορολογικές υποχρεώσεις, απόδοση φόρων και δικαιώματος φορολογικών απαλλαγών.

- Πολιτική πρόσληψης προσωπικού και γενικότερα σωστής διαχείριση του ανθρωπίνου δυναμικού.

Όπως προαναφέρθηκε στόχος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι, η διασφάλιση της ποιοτικής και αποδοτικής λειτουργίας της εταιρείας. Όμως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και εκτενέστερα ο εσωτερικός έλεγχος σαν διαδικασία συνεπάγεται με μια δαπάνη εργασίας και κόστους ενδεχομένως. Συνεπώς για να καθίσταται αποτελεσματικός θα πρέπει το όφελος που δημιουργείται από την διαδικασία να υπερβαίνει το όποιο κόστος, έτσι ώστε να μπορούμε να αναφερθούμε σε μια αποδοτική και ωφέλιμη εργασία.

Συμπληρωματικά, βασικές αρχές όπως, ο διαχωρισμός για παράδειγμα των ευθυνών, των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων ατόμων και τμημάτων στις οποίες βασίζεται ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να παραβιαστούν. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι επίσης αναποτελεσματικός όταν επεμβαίνει το management με τρόπο αρνητικό για να δικαιολογήσει ή να συγκαλύψει ορισμένες παρατυπίες, σφάλματα ή παραλείψεις. Το κύριο χαρακτηριστικό είναι, ότι ο εσωτερικός έλεγχος βασίζεται στον ανθρώπινο παράγοντα, τον παράγοντα που θα καθορίσει την αποτελεσματικότητα η όχι του ελέγχου. Συνεπώς, απροσεξίες και λάθη αποδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος (Καρίπης, 2016).

3.9 Η θέση του εσωτερικού ελεγκτή στην λειτουργία της εταιρείας

Σε μικρές επιχειρήσεις ο σχεδιασμός, η θέσπιση, και η επίβλεψη της εφαρμογής των μέτρων εσωτερικού ελέγχου γίνεται από ορισμένα μέλη της διοίκησης. Αντιθέτως, στις μεγάλες επιχειρήσεις, η διοίκηση αναθέτει το ίδιο έργο σε ειδικά εξουσιοδοτημένο στέλεχος, τον εσωτερικό ελεγκτή.

Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι υπάλληλος της επιχείρησης και δεν διαθέτει επομένως την επαγγελματική ανεξαρτησία και την ανεπηρέαστη σκέψη που έχει ο εξωτερικός ελεγκτής. Κατέχει όμως, ιεραρχικά υψηλή θέση, είναι ανεξάρτητος από το προσωπικό που ελέγχει και είναι πρόσωπο έμπιστο και ικανό με πλήρη επαγγελματική κατάρτιση. Συνήθως, ο εσωτερικός ελεγκτής υπάγεται στην οικονομική διεύθυνση και αναφέρεται απ' ευθείας στον οικονομικό διευθυντή.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας. Δεν μπορούν να οριστούν ως εσωτερικοί ελεγκτές, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ενεργεία διευθυντικά στελέχη και συγγενείς των παραπάνω μέχρι και του δευτέρου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι εσωτερικοί ελεγκτές, δικαιούνται να λάβουν γνώση οποιαδήποτε βιβλίου, εγγράφων, αρχείων, τραπεζικών λογαριασμών, συμβολαίων και χαρτοφυλακίων της εταιρίας και να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε υπηρεσία της εταιρίας. Από την άλλη πλευρά, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου οφείλουν να συνεργάζονται και να παρέχουν πληροφορίες στους εσωτερικούς ελεγκτές και γενικά να διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο τους. Η διοίκηση της εταιρίας οφείλει να παρέχει στους εσωτερικούς ελεγκτές όλα τα παραπάνω μέσα για τη διευκόλυνση του έργου τους (Νεγκάκης, Ταχυνάκης, 2017).

3.10 Η χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση

Κατά κύριο λόγο αξίζει να σημειωθεί το γεγονός, ότι η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στις εταιρίες έχει κατά κύριο λόγο θετικές χρήσεις. Ας σημειωθεί το γεγονός ότι, ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει πολύ υψηλού επιπέδου υπηρεσίες και συμβουλές ή παρατηρήσεις ιδίως, σε θέματα οικονομικού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το γενικότερο επίπεδο και η απόδοση της εταιρίας και της διοίκησής της και να πραγματοποιούνται επιστημονικές αναλύσεις που προφανώς θα οδηγήσουν σε σωστότερους τρόπους διοίκησης και καλύτερο μάνατζμεντ.

Επιπλέον, το γεγονός ότι, ο εσωτερικός έλεγχος περικλείει στις αρμοδιότητες του και την μελέτη της τυχόν σύγκρουσης ιδιωτικών συμφερόντων στο εσωτερικό της εταιρίας μεταξύ των στελεχών ανώτερων και μη, αναμφισβήτητα ενδυναμώνει την εταιρία και διασφαλίζεται έτσι η εσωτερική συνοχή και η ακεραιότητά της.

Επομένως και οι οικονομικές της δραστηριότητες διευκολύνονται και εξυπηρετούνται με αποτέλεσμα η εταιρία να πηγαίνει ολοένα και περισσότερο μπροστά, αξιοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κεφάλαιά της και το ανθρώπινο δυναμικό της και αυξάνοντας τόσο τα κέρδη της όσο και την παραγωγικότητά της, ακολουθώντας θετικότερη και πολύ ευνοϊκή πορεία.

Πολύ ευνοϊκή χρήση της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί το γεγονός ότι, ο εσωτερικός έλεγχος επισημαίνει και τονίζει τις αδυναμίες της επιχείρησης σε ζητήματα οικονομικά και διοικητικά, υπογραμμίζοντας γενικότερα που υστερεί, σε ποια ζητήματα και τομείς και ενθαρρύνοντας και ενδυναμώνοντας την εταιρία, δίνοντάς της την προοπτική για βελτίωση και διόρθωση των τυχόν σφαλμάτων και λανθασμένων λειτουργιών. Εντοπίζοντας κανείς τα σφάλματα και τις αδυναμίες του λοιπόν, έχει καλύτερα και ξεκάθαρα σχεδιασμένη και καθορισμένη την προοπτική για αποφυγή μελλοντικής επανάληψης και βελτίωση των συνθηκών εργασίας, λειτουργίας και διαχείρισης των πραγμάτων και των συνθηκών.

Οφείλεται να τονιστεί ότι, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εταιρίας και θα πρέπει να μην απουσιάζεται από τον προγραμματισμό και την οργάνωση της. Ο εσωτερικός έλεγχος σαφέστατα προσθέτει στην επιχείρηση αξίες, στόχους, πρόοδο και την καθιστά ανθεκτική προσδίδοντας στο έργο της ποιότητα και αναβαθμίζοντας την καθημερινότητά της και την παραγωγικότητά της. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, οι υπηρεσίες που προσφέρει μία επιχείρηση στην οποία εφαρμόζεται ορθά ο εσωτερικός έλεγχος καθίστανται περισσότερο αξιόπιστες και έτσι η φήμη της ολοένα αναπτρώνεται.

3.11 Οι προτεραιότητες που θέτονται κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου

Κύριο μέλημα της επιχείρησης, για να λειτουργήσει και να αναπτύξει τις δραστηριότητές της είναι η σωστή λειτουργία των οικονομικών της, ουσιαστικά είναι απαραίτητο τα οικονομικά της επιχείρησης να τίθενται υπό έλεγχο. Επομένως, οι εσωτερικοί ελεγκτές θέτουν σε σειρά προτεραιότητας, τους στόχους από τον περισσότερο επείγον προς τον λιγότερο (Παπαστάθης, 2003).

Ακόμη, ο εσωτερικός έλεγχος προβλέπει ορισμένες ενέργειες ώστε να κρίνεται κατά πόσο οι διαδικασίες του είναι αρκετές για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Έτσι ελέγχεται κατά πόσο οι δυνατότητες της εταιρίας ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες, διότι το περιβάλλον της κοινωνίας μας επιτάσσει την εφαρμογή ορισμένων καινοτομιών και καινούργιων ιδεών.

Άρα, για να συμβάλει ο εσωτερικός έλεγχος στην βελτίωση των συνθηκών εργασίας μιας επιχείρησης και να την καταστήσει αποδοτικότερη θα πρέπει αρχικά, να θέσει ως προτεραιότητα την εξεύρεση των επαγγελματικών κυρίως σφαλμάτων, γιατί αυτά είναι που επηρεάζουν περισσότερο την αποδοτικότητά της. Η πιο ωφέλιμη κίνηση από όλες είναι, να ελεγχθούν οι οικονομικές καταστάσεις και να τεθούν υπό κρίση όλα εκείνα τα ενδιαφέροντα στοιχεία που τις απαρτίζουν ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή του επιβεβαιωτικού ελέγχου, αφού είναι απαραίτητο να ελέγχεται η συμφωνία όλων των στοιχείων μεταξύ τους αλλά και κατά πόσο το αποτέλεσμα συνάδει με τις διαδικασίες που έχουν ακολουθηθεί (Παπαστάθης, 2003).

Η βελτίωση στην επιχείρηση επέρχεται μέσω του εσωτερικού ελέγχου και με την διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού. Είναι υψίστης σημασίας γεγονός να πραγματώνονται όλες οι απαραίτητες διαδικασίες με τη συνδρομή επιστημονικά καταρτισμένων ανθρώπων και ως υπενθυμίσουμε ότι το ζήτημα αυτό αποτελεί προτεραιότητα των εσωτερικών ελεγκτών. Στόχος των εσωτερικών ελεγκτών αποτελεί η απομάκρυνση της επιχείρησης από κάθε είδους παρανομία, παρατυπία, αντισυμβατική συμπεριφορά και μη συμμόρφωση σε κανόνες που ισχύουν. Το να μπορέσει να εφαρμοστεί ένα αποτελεσματικό και κερδοφόρο μάνατζμεντ για την εταιρία σε συνδυασμό με τον απόλυτο έλεγχο των οικονομικών συνθηκών σαφώς αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα ώστε η επιχείρηση να επωφεληθεί και να προοδεύσει. Επομένως, με γνώμονα τη βελτίωση και την αναβάθμιση της επιχείρησης, οι εσωτερικοί ελεγκτές θέτουν σαν μία από τις προτεραιότητές τους τον έλεγχο των πελατών και των εργασιών αλλά και της ακίνητης περιουσίας της εταιρίας, συνυφασμένο πάντα με τα κεφάλαια και απαιτούμενα ποσά των επενδύσεων.

Στα πλαίσια της οικονομικής διασφάλισης της εταιρίας σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και ο έλεγχος των αμοιβών και των μισθών του προσωπικού σε συνδυασμό με αυτόν των ασφαλιστικών εισφορών του ΕΦΚΑ για παράδειγμα και γενικότερα όλων των απαιτούμενων εισφορών ενός εργαζομένου. Η σωστή πρόβλεψη κάποιων καταστάσεων σε συνδυασμό με όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για εξομάλυνση αυτών αναμφισβήτητα αποτελεί κυρίαρχο σκοπό. Ας τονιστεί δε, ότι όλα εξαρτώνται από το μέγεθος και τις ανάγκες της επιχείρησης και προφανώς επηρεάζονται από αυτά ακόμα και σε ότι αφορά ζητήματα όχι υψίστης ουσίας, αλλά θέματα περισσότερο λεπτομερειακά.

3.12 Κίνδυνοι που παρουσιάζονται κατά την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου

Πολλοί είναι οι κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν κατά τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις. Αρχικά, υπάρχει πιθανότητα να παρατηρηθεί μια κάποια προχειρότητα αλλά και ορισμένες ελλείψεις και ανεπάρκειες ως προς τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται καθώς και εμφανής απουσία μιας κάποιας προεργασίας.

Ακόμη, ένας σημαντικός κίνδυνος που μπορεί να προκύψει και να δημιουργήσει μια αναστάτωση στην επιχείρηση είναι οι επιταγές και οι οδηγίες των εσωτερικών ελεγκτών να εφαρμοστούν τυπικά και δίχως η ουσία τους να έχει γίνει κατανοητή από τους περισσότερους. Πρόκειται λοιπόν, για μία μηχανική εφαρμογή των όσων προστάζει ο εσωτερικός ελεγκτής η οποία σίγουρα όταν περνά από το θεωρητικό κομμάτι στο πρακτικό οδηγεί στην εμφάνιση σαφώς κινδύνου για την εταιρεία. Θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι πιθανόν να διενεργηθεί και με κάποιες μικρές παραλείψεις ή σφάλματα.

Μπορεί να δημιουργηθεί ένα μικρό λάθος σε κάποιο ποσό ή όνομα ή να έχει υπογραφεί κάποια δραστηριότητα που επί της ουσίας να μην εκτελεστεί. Είναι επίσης πιθανό να εφαρμοστούν χωρίς έμφαση στην ουσία τους αλλά τελείως τυπικά κάποιες παλιά εφαρμοσμένες διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου ή να δοθεί έμφαση σε πληροφορίες που δεν είναι χρήσιμες και απαραίτητες, με αναφορά σε μη δυνατές αποδείξεις και παράλληλα να μην σημειωθούν στα αρχεία της ασφαλιστικής εταιρίας εκ παραδρομής οι απαραίτητες ενέργειες που έχουν γίνει.

Κίνδυνος δημιουργείται και σε περίπτωση που δεν επαληθεύονται οι πράξεις και καταστάσεις του πελάτη. Όπως έχουμε τονίσει, η συμφωνία των στοιχείων της εταιρίας αποτελεί βασική παράμετρο ώστε να αποφευχθούν οι όποιοι κίνδυνοι και τουλάχιστο αυτοί που θα επέλθουν να είναι ελέγξιμοι. Άλλωστε ας ληφθεί υπ' όψη το γεγονός ότι στις δύσκολες εποχές που διανύουμε και κατ' επέκταση διανύουν και οι επιχειρήσεις η εμφάνιση κινδύνων αποτελεί γεγονός αναπόφευκτο.

Ο κίνδυνος σε μία επιχείρηση δημιουργείται και στα πλαίσια του ρίσκου. Και εκεί λοιπόν λαμβάνοντας μία πρωτοβουλία η εταιρία μπαίνει στην διαδικασία σε περίπτωση που οι στόχοι της δεν υλοποιηθούν να ενδέχεται να έρθει αντιμέτωπη με τον κίνδυνο και τις συνέπειές του έχοντας να αντιμετωπίσει όλες τις πιθανές παραμέτρους, εμπόδια, παρεμβολές και διαδικασίες που πιθανόν να καθυστερήσουν την εταιρία και την πορεία της. Σε καμία περίπτωση ένας κίνδυνος δεν πρέπει να στιγματίζει μια επιχείρηση. Και όλα αυτά μπορούν να επιτευχθούν μέσω της λειτουργίας διαχείρισης των κινδύνων και της λήψης δραστικών μέτρων που θα επιφέρουν την αρμονία και τη συνοχή, εξασφαλίζοντας την ορθή λειτουργία και πάνω απ' όλα την επιβίωση της εταιρίας απέναντι στις δυσκολίες και τις κακοτοπιές που πιθανόν να εμφανιστούν (Λοϊζίδης, 2018).

3.13 Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC)

Η Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) είναι, ο παγκόσμιος οργανισμός του λογιστικού επαγγέλματος. Ιδρύθηκε το 1977, η IFAC έχει περισσότερα από 175 μέλη και συνεργάτες σε περισσότερες από 130 χώρες και δικαιοδοσίες, που αντιπροσωπεύουν περισσότερους από 3 εκατομμύρια λογιστές που απασχολούνται στη δημόσια πρακτική, τη βιομηχανία και το εμπόριο, την κυβέρνηση και το ακαδημία.

Ο οργανισμός υποστηρίζει την ανάπτυξη, υιοθέτηση και εφαρμογή διεθνών προτύπων για τη λογιστική εκπαίδευση, την ηθική και τον δημόσιο τομέα, καθώς και τον έλεγχο και τη διασφάλιση. Υποστηρίζει τέσσερις ανεξάρτητους πίνακες καθορισμού προτύπων, οι οποίοι θεσπίζουν διεθνή πρότυπα για τη δεοντολογία, τον έλεγχο και τη διασφάλιση, τη λογιστική εκπαίδευση και λογιστική του δημόσιου τομέα . Εκδίδει επίσης, καθοδήγηση για την ενθάρρυνση υψηλής ποιότητας απόδοσης από επαγγελματίες λογιστές στις επιχειρήσεις και τις μικρές και μεσαίες λογιστικές πρακτικές.

Για να διασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες της IFAC και οι ανεξάρτητοι φορείς καθορισμού προτύπων που υποστηρίζονται από την IFAC ανταποκρίνονται στο δημόσιο συμφέρον, δημιουργήθηκε ένα διεθνές συμβούλιο εποπτείας δημοσίου συμφέροντος (PIOB) τον Φεβρουάριο του 2005 από την ομάδα παρακολούθησης, η οποία ιδρύθηκε όταν έγινε εμφανές ότι χρειάστηκε μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC).

3.14 Συμπεράσματα

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την επιχείρηση διότι λειτουργεί ως «φίλτρο» στις λογιστικές δραστηριότητες που έχουν διενεργηθεί από τα μέλη της εταιρίας. Για να γίνει πραγμάτωση του ελέγχου, ο ελεγκτής σχεδιάζει ένα σύστημα ελέγχου (πλαίσιο κινήσεων), το οποίο αποτελεί τον άξονα για την σωστή διεκπεραίωση του εσωτερικού ελέγχου.

Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει τον ρόλο να επισημάνει λάθη, σφάλματα και ελλείψεις που έχουν γίνει στα λογιστικά της εταιρίας επιδιώκοντας να διασφαλίσει ορθό προφίλ για τους εξωτερικούς χρήστες και για μελλοντικούς ελέγχους. Ένας ελεγκτής πρέπει να διέπεται από τα πρότυπα ελέγχου, που ορίζονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών και θεσπίζουν την επαγγελματική συμπεριφορά που πρέπει να κατέχει ο ελεγκτής. Η επαγγελματική συμπεριφορά και η επαγγελματική κρίση αποτελούν τα δύο βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο λογιστής για να μπορεί να αξιολογεί σωστά, να κρίνει τις δραστηριότητες της επιχείρησης, να επισημαίνει τα σφάλματα και να επιδιώκει την πληρότητα και την ορθή λογιστική απεικόνιση των εργασιών. Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει πολλές αρμοδιότητες και έναν σκοπό, την θωράκιση των ιδιωτικών συμφερόντων της εταιρίας που εκπροσωπεί, την προάσπιση των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης και την εξυγίανση πιθανών λαθών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

4.1 Εισαγωγικά

Στόχος του παρόντος κεφαλαίου, είναι η σύντομη παρουσίαση του θεσμού του εξωτερικού ελέγχου. Μία γρήγορη ματιά στο δεύτερο κομμάτι του ελέγχου αποκτώντας γνώσεις για την έννοια του και τον ρόλο του απέναντι στις επιχειρήσεις. Μέσα από την σύγκριση του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου αναγνωρίζεται ο ρόλος του κάθε ελέγχου, τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες που έχουν.

4.2 Εξωτερικός Έλεγχος

Ο εξωτερικός έλεγχος αποτελεί άμεσο μέρος ενός γενικού ελέγχου μιας επιχείρησης διότι, όπως έχει αναφερθεί στην εργασία σε προηγούμενα κεφάλαια, ο εσωτερικός ελεγκτής εξετάζει και διορθώνει τα σφάλματα των οικονομικών καταστάσεων και στη συνέχεια, αφού ολοκληρωθεί η έντυπη έκθεση ελέγχου μεταβιβάζεται στον εξωτερικό ελεγκτή που εξετάζει το ήδη διαμορφωμένο αποτέλεσμα του ελέγχου για επιπλέον σφάλματα ή ύπαρξη άλλων λαθών. Έτσι διεκπεραιώνεται ο έλεγχος και μεταφέρεται στο ανώτατο ελεγκτικό όργανο όπου και ολοκληρώνεται η υπόθεση.

4.3 Στόχοι του εξ. ελέγχου

Κύριος στόχος του εξωτερικού ελέγχου είναι, ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Στις οικονομικές καταστάσεις, ως γνωστόν, περιλαμβάνονται ο ισολογισμός, η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ο πίνακας διάθεσης των αποτελεσμάτων και το προσάρτημα. Ο παραπάνω έλεγχος γίνεται από τους ορκωτούς ελεγκτές – λογιστές. Αφού τελειώσει ο έλεγχος, ο ελεγκτής θα συντάξει την έκθεσή του, η οποία θα επισυναφθεί κάτω από τον ισολογισμό και θα δημοσιοποιηθεί μαζί με τις προβλεπόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

4.4 Σχέση μεταξύ εσωτερικού & εξωτερικού ελεγκτή

Οι σχέσεις μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών δεν είναι τελείως ξεκαθαρισμένες, αν και οι δύο έχουν τη φροντίδα της ακρίβειας της γενικής λογιστικής. Ο εξωτερικός ελεγκτής ενδιαφέρεται για τα αποτελέσματα όλης της χρονιάς, ενώ ο εσωτερικός εξετάζει τα ενδιάμεσα αποτελέσματα που αναφέρονται στη τρέχουσα διαχείριση. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο είναι κοινά και για τους δύο, αλλά τα αποτελέσματα έχουν διαφορετική ερμηνεία.

Ο εξωτερικός ελεγκτής έχει προσληφθεί από τους μετόχους της εταιρείας για να ελέγξει την κανονικότητα των αποτελεσμάτων της επιχείρησης, ενώ οι εσωτερικοί συμμετέχουν στις λύσεις που δίδονται μέσα στην επιχείρηση για τη μεγιστοποίηση του κέρδους της.

Σε περίπτωση που βρεθεί ότι είτε το σύστημα εσωτερικού ελέγχου δεν είναι αξιόπιστο ή ο εσωτερικός ελεγκτής δεν δώσει στον ορκωτό επαρκή πληροφόρηση, τότε ο τελευταίος θα αναγκαστεί να προβεί σε επιπρόσθετες, χρονοβόρες ελεγκτικές διαδικασίες επαλήθευσης, για να κατορθώσει να κατανοήσει την κατάσταση που επικρατεί στην επιχείρηση. Πέραν από την αξιοπιστία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, άλλοι τομείς στους οποίους ο εσωτερικός ελεγκτής φαίνεται χρήσιμος στους ορκωτούς μπορεί να είναι η επιλογή δείγματος προς εξέταση, η αποστολή επιβεβαιωτικών επιστολών στους πιστωτές και τις τράπεζες, η παράθεση αναφορών εσωτερικού ελέγχου, ώστε να μελετηθούν τα σχόλια των ελεγκτών πάνω στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και στις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες (Haronetal, 2004).

Οι εσωτερικοί ελεγκτές συζητούν διάφορα θέματα σχετικά με τη λειτουργία και την απόδοση της επιχείρησης με ανώτερο management. Η υποχρέωση αυτή, επιβάλλεται από τα θεσπισμένα ελεγκτικά πρότυπα. Συγκεκριμένα, το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών έχει ορίσει ένα πρακτικό σύμβουλο, που μεταξύ άλλων προβλέπει την υποχρέωση των εσωτερικών ελεγκτών για επικοινωνία με το κυβερνητικό σώμα ενός οργανισμού, τον προσδιορισμό της βέλτιστης ομάδας συζήτησης, τον κανονισμό και τον σχεδιασμό του εσωτερικού ελέγχου καθώς και το συντονισμό των σχέσεων των εσωτερικών ελεγκτών με τους εξωτερικούς συνεργάτες.

Ειδικότερα για την επικοινωνία των εσωτερικών ελεγκτών με τη διοίκηση της επιχείρησης, το πρακτικό ορίζει ότι ο επικεφαλής του τμήματος πρέπει να αναφέρεται στην ελεγκτική επιτροπή, στο διοικητικό συμβούλιο ή σε άλλη κυβερνητική αρχή. Ο επικεφαλής του τμήματος εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να έχει άμεση και συχνή επαφή με το συμβούλιο, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δύο μέρη επικοινωνούν αποτελεσματικά για θέματα που αφορούν την επιχείρηση.

Επιπρόσθετα, με την ολοκλήρωση των ελεγκτικών εργασιών, το τμήμα πρέπει να παρουσιάσει με μια αναφορά τις δραστηριότητες στη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο. Η αναφορά αυτή, πραγματοποιείται μια φορά το χρόνο και περιέχει παρατηρήσεις και συμβουλές βελτίωσης που αφορούν σε ανωμαλίες, παράνομες πράξεις, λάθη, απώλειες, σύγκρουση ενδιαφερόντων και αδυναμίες του ελέγχου. Αφού ενημερωθεί η διοίκηση για την κατάσταση που επικρατεί στην επιχείρηση εξαρτάται από την ίδια κατά πόσο θα αποφασίσει να ακολουθήσει τις συμβουλές που έχουν συντάξει οι εσωτερικοί ελεγκτές ή αν θα λειτουργήσει ανεξάρτητα από αυτές ή αν δεν θα ενεργήσει καθόλου (Colbert J, 2002).

4.5 Διάκριση εσωτερικού ελέγχου από τον εξωτερικό

Ο εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος που ασκούνται σε έναν οργανισμό χαρακτηρίζονται από βασικές ομοιότητες αλλά και διαφορές. Στην ουσία εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος συνυπάρχουν κατά την διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης, συνεργάζονται, αλληλοσυμπληρώνονται και οδηγούν σε μια αποδοτική πορεία την επιχείρηση μέσω των εργαλείων που χρησιμοποιούν.

Η βασική διαφορά των δύο ελέγχων έχει να κάνει τόσο με το αντικείμενο ελέγχου αλλά και τον χαρακτήρα του επίσης. Ο εξωτερικός έλεγχος έχει χαρακτήρα εποπτικό, κατασταλτικό και σαν έλεγχος είναι τακτικός. Έχει ως στόχο, να ελέγξει αν η εικόνα της επιχείρησης αποτυπώνεται σωστά και δίκαια στις οικονομικές της καταστάσεις. Υποκείμενο του ελέγχου είναι, οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές, άτομα ανεξάρτητα από την επιχείρηση διορισμένα για να εκτελούν την διαδικασία αυτή.

Από την άλλη, ο εσωτερικός έλεγχος έχει χαρακτήρα προληπτικό, εποπτικό με στόχο να προλάβει και να διασφαλίσει την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης μέσα στην οποία συμπεριλαμβάνεται, αποτελεί ένα μέρος δηλαδή, η ορθή λογιστική αποτύπωση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Είναι φανερό, πως ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει ένα μεγαλύτερο φάσμα δραστηριοτήτων από τον εξωτερικό και σαν έλεγχος είναι συνεχής. Με λίγα λόγια κύριο μέλημα του εσωτερικού ελέγχου είναι να διαπιστώσει μέσω δειγματοληψίας την καλή εφαρμογή των διαδικασιών και λειτουργιών που ορίζονται στα πλαίσια της υγιούς εταιρικής διακυβέρνησης και αν εφαρμόζονται τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος έχει ως στόχο την έκφραση άποψης για την καλή αποτύπωση των οικονομικών καταστάσεων και κατά πόσο συμφωνούν με τα ΔΛΠ ή ΕΛΠ (Καρίπης, 2016).

4.6 Αναγκαιότητα του εξωτερικού ελέγχου

Οι εξωτερικοί ελεγκτές στην ελληνική πραγματικότητα, κατά την εξέταση της ορθότητας των οικονομικών εκθέσεων της επιχείρησης, βασίζονται αποκλειστικά στην αποτελεσματικότητα του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου. Μέσω του εσωτερικού ελέγχου επιτυγχάνεται η πρόληψη σφαλμάτων κατά την ελεγκτική διαδικασία και τους ελέγχους τεκμηρίωσης, καθώς και η επαλήθευση των ποσών των οικονομικών εκθέσεων. Ο βαθμός ισχυροποίησης του εσωτερικού ελέγχου καθορίζει και την έκταση των ελέγχων τεκμηρίωσης.

Οι Porter, Simon και Hatherly 2014, προσδιορίζουν τρία βασικά ερωτήματα σχετικά με το γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων από εξωτερικούς ελεγκτές. Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα συνοψίζονται σε τέσσερις κύριους παράγοντες και αυτοί είναι οι εξής:

i. Σύγκρουση Συμφερόντων

Αφενός, υπάρχουν διοικήσεις των εταιριών οι οποίες και αναλαμβάνουν την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ίσως και να προσπαθήσουν να παρουσιάσουν μία ωραιοποιημένη εικόνα της επιχείρησης από την πραγματική. Αφετέρου, υπάρχουν οι μέτοχοι, οι τράπεζες και λοιποί δανειστές οι οποίοι, ενδιαφέρονται να γνωρίζουν την πραγματική κατάσταση της εταιρείας μιας και διακυβεύουν τα συμφέροντα και τα περιουσιακά στοιχεία τους. Γίνεται λοιπόν ορατή η ύπαρξη της σύγκρουσης των συμφερόντων των δύο αυτών μερών.

ii. Συνέπειες Σφαλμάτων

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων βασίζουν τις επενδυτικές αποφάσεις τους στα στοιχεία που παρουσιάζονται από τις καταστάσεις αυτές. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό, πως δεν είναι δυνατόν να ρισκάρουν να λαμβάνουν τέτοιου είδους αποφάσεις σε ψευδή ή λανθασμένα οικονομικά στοιχεία.

iii. Απόσταση

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν έχουν την δυνατότητα να βρίσκονται μέσα στην επιχείρηση ανά πάσα στιγμή προκειμένου να μπορούν να εξακριβώνουν οι ίδιοι την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχουν οι καταστάσεις αυτές και

iv. Πολυπλοκότητα

Καθώς το μέγεθος των επιχειρήσεων μεγαλώνει τόσο μεγαλώνει και ο όγκος των συναλλαγών τους. Ιδιαίτερα, τα τελευταία χρόνια τόσο οι συναλλαγές όσο και τα λογιστικά συστήματα που τις διαχειρίζονται έχουν γίνει ιδιαίτερα πολύπλοκα, με αποτέλεσμα αφενός να υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να διαπραχθούν σφάλματα και αφετέρου οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να μην έχουν τις γνώσεις για να αξιολογήσουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των πληροφοριών που τους παρέχονται. Συμπεραίνεται λοιπόν, πως παρά το υψηλό κόστος με το οποίο επιβαρύνεται μια επιχείρηση για τον εξωτερικό έλεγχο της, επωφελείται πολλαπλώς από αυτόν, με τους εξής τρόπους:

- Εξασφαλίζεται η συνεχής βελτίωση του λογιστικού της συστήματος.
- Βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου της.
- Αποκτούν νομιμότητα οι λογιστικές καταστάσεις της.
- Αυξάνεται η εγκυρότητα και η πληρότητα των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων όταν αυτές συνοδεύονται από το πιστοποιητικό ελέγχου.
- Διευκολύνεται η εκ μέρους της άντλησης κεφαλαίων αφού ο σωστά πληροφορημένος επενδυτής αντιμετωπίζει μικρότερο κίνδυνο.
- Διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου των βιβλίων της επειδή ο «εφοριακός» ελεγκτής περιορίζει την έκταση και τον χρόνο του ελέγχου (Ζωϊτσας, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

5.1 Εισαγωγικά

Στο παρόν κεφάλαιο, παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας όπως προκύπτουν τόσο από τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί από οικονομολόγους και αναφέρονται στο δεύτερο κεφάλαιο όσο και από τα υπόλοιπα κεφάλαια της εργασίας που την πλαισιώνουν. Επίσης, ακολουθούν κάποιες επισημάνσεις και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο.

5.2 Εξαγωγή συμπερασμάτων

Από την ανασκόπηση ερευνών που προηγήθηκε στο σχετικό κεφάλαιο, εύκολα μπορεί κανείς να αναφερθεί σε συγκεκριμένα στοιχεία που εξάγονται για τη διευκόλυνση της λειτουργίας και της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις.

Αρχικά ο εσωτερικός έλεγχος ήταν ένας απλός ελεγκτικός μηχανισμός της λογιστικής λειτουργίας, χωρίς ιδιαίτερη αναγνώριση και με διοικητική εξάρτηση στην οικονομική υπηρεσία της επιχείρησης. Σήμερα όμως, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί θεμελιώδες συστατικό της σύγχρονης εταιρείας, συμβάλλοντας καθοριστικά στην αφομοίωση της κουλτούρας και στην συμμόρφωσή της με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Το γεγονός ότι, οι υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζονται στο σύνολο των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων, καθιστά την αξία του ελέγχου ιδιαίτερα υψηλή και τις ευθύνες του απέναντι στη διοίκηση και τους μετόχους ιδιαίτερα μεγάλη.

Στην Ελλάδα, ο εσωτερικός έλεγχος υιοθετήθηκε υποχρεωτικά στις επιχειρήσεις που ήταν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν αναπτύχθηκε οικιοθελώς και από άλλα είδη επιχειρήσεων οι οποίες ήθελαν να συμμορφωθούν με τα ελεγκτικά πρότυπα.

Ο κυριότερος παράγοντας για την προσαρμογή είναι το κόστος δημιουργίας ανεξάρτητου τμήματος εσωτερικού ελέγχου το οποίο καλύπτεται από τα μακροχρόνια οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή των επιχειρησιακών πολιτικών και διαδικασιών.

Έτσι, διαπιστώνει κανείς, ότι είναι καλύτερο για την αποδοτικότητα του εσωτερικού ελέγχου στις εταιρίες να επιλέγεται ένα σύστημα ελέγχου που να λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο και να προσαρμόζεται ανάλογα με τη διακύμανση του, κάτι που απαιτείται τόσο από την επιτροπή όσο και από τα πρότυπα επαγγελματικής συμπεριφοράς. Ένα σημαντικό βήμα για τη βελτίωση του εσωτερικού ελέγχου είναι, το να υιοθετήσουν οι εσωτερικοί ελεγκτές τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και να εξασφαλίσουν την σωστή λειτουργία των οικονομικών της επιχείρησης.

Η συνεχής ανανέωση των προτύπων των εσωτερικών ελεγκτών, θεωρείται αναγκαία για την ανταπόκριση των δεξιοτήτων και γνώσεων των εσωτερικών ελεγκτών στις τρέχουσες εξελίξεις. Μέσα από την ποικιλομορφία, επιτυγχάνεται πολλές φορές η ομοιομορφία στον εσωτερικό έλεγχο. Η σχέση και συνεχής συνεργασία σε όλες τις δραστηριότητες ελέγχου, συμβάλει στον ποιοτικό εσωτερικό έλεγχο.

Υπό τα πλαίσια της ανωτέρω προσέγγισης, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου καθίσταται θέμα μείζονος σημασίας. Παρόλο, την σπουδαιότητα του εσωτερικού ελέγχου, εντούτοις μέχρι και σήμερα, σπασμωδικές ερευνητικές προσπάθειες έχουν διενεργηθεί, οι οποίες αποτυπώνουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και με εμπειρικά δεδομένα σε πρακτικό επίπεδο. Σε αυτά τα πλαίσια, σκοπός της εν λόγω διπλωματικής εργασίας ήταν αφενός η εννοιολογική οριοθέτηση, αφετέρου η εμπειρική αποτύπωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας τόσο του εσωτερικού ελέγχου μέσω ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων στην σύγχρονη ελληνική επιχείρηση όσο και του ρόλου των εσωτερικών ελεγκτών.

Για την εύρεση αδυναμιών στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, έχει αποδειχθεί σωστή η μέθοδος της χρήση ερωτηματολογίου, ειδικά στην περίπτωση των ελεγκτών, παρά η αφηγηματική καταγραφή τους. Επιπλέον, απαιτείται ολόκληρη συστηματική προσέγγιση απέναντι στην ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων και των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου.

Ακόμη, απαιτείται να διαμορφωθούν οι σχέσεις των εσωτερικών ελεγκτών με της ελεγχόμενες εταιρίες, λόγω της αλλαγής της οπτικής της, που από ελεγκτικές μόνο λειτουργίες επιτελούν πλέον και συμβουλευτικές.

5.3 Προτάσεις για έρευνα

Περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να διεξαχθεί και να προκύψουν συγκριτικά συμπεράσματα για την ύπαρξη, τον ρόλο και τον βαθμό λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου, γεγονός που απαιτεί περισσότερο χρόνος καθώς και προδιάθεση από την πλευρά των εταιρειών να συμμετέχουν στην έρευνα.

Επιπλέον, μία μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να προχωρήσει παραπέρα μέσω της χρήσης περισσότερων εξειδικευμένων στατιστικών μεθόδων ώστε να εξερευνηθούν περισσότερες συσχετίσεις μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και των συστατικών μερών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Εν κατακλείδι, ο εσωτερικός έλεγχος με το μωσαϊκό των προσφερόμενων υπηρεσιών του, αποτελεί ίσως το σημαντικότερο μέσο και μονόδρομο επιτυχίας για τη σύγχρονη επιχείρηση ώστε να πραγματοποιηθεί η διηνεκώς αναπτυσσόμενη πορεία των ελληνικών οικονομικών οργανισμών στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

Καρίπης, Α. (2016). Εσωτερικός Έλεγχος και ο ρόλος του στην σύγχρονη επιχείρηση (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος

Λοϊζίδης, Κ. (2018). Εσωτερικός Έλεγχος στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Πτυχιακή Εργασία). Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος

Νεγκάκης, Χ. Ι. & Ταχυνάκης, Π.Δ. (2017), Ελεγκτική-Εσωτερικός Έλεγχος, Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη

Παπαστάθης, Σ. (2003), Ο σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή του, Αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

Πατσιούρας, Γ. (2012). Το επίπεδο του Εσωτερικού Ελέγχου στις ελληνικές επιχειρήσεις (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

Πότσος, Κ. (2008). Εσωτερικός Έλεγχος-Ελεγκτική (Αδημοσίευτη Πτυχιακή Εργασία). ΤΕΙ Κρήτης, Ηράκλειο

Ξένη:

Prawitt, D. F., Smith, J. L., Wood, D. A. (2009), «Διαχείριση ποιότητας και εσόδων του εσωτερικού ελέγχου»

Norman, C. S., Rose, J. M. (2010), «Οι επιπτώσεις υποβολής εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου»

Mihret, G. D., Yismaw, W. (2007), «Αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου, μελέτη περίπτωσης του δημόσιου τομέα»

Goodwin-Steward, J., Kent, P. (2006), «Σχέση μεταξύ των τελών εξωτερικού ελέγχου, των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου»

Christopher, J., Sarens, G., Leung, P. (2009), «Η κριτική ανάλυση της ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελέγχου: στοιχεία από την Αυστραλία»

Morgan, G. (1980), «Internal Audit Role Conflict: A Pluralist View»

Colbert, J. (2002), «Corporate governance: communications from internal and external auditors»

Rittenberg, L. (1999), «Internal auditing as an effective tool for corporate governance»

Ραφαλέτο, Α. (2013), «How to assess the effectiveness of internal audit»

Ηλεκτρονική:

Καββαθάς, Σ., (2021). Εσωτερικός και Εξωτερικός έλεγχος: Διαφορές και ομοιότητες στη σύγχρονη εποχή | περιοδικό accountancy Greece. [online] περιοδικό accountancy Greece | περιοδικό οικονομικού λογισμού. Διαθέσιμο:

<https://www.accountancygreece.gr/%CE%B5%CF%83%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%BE%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%AD%CE%BB%CE%B5%CE%B3%CF%87%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%B9/> [Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου 2020].

Ζωίτσας Α., (2015). Σύγχρονη Ελεγκτική και Ελεγκτικός Κίνδυνος. Διαθέσιμο:

<https://www.esofia.net/sites/default/files/indicative-capital/chapter-68397299.pdf>

[Ανακτήθηκε 30 Απριλίου 2020]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

¹ (Ιδρυτής του INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS, δηλ. του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελέγχων 1941)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Σελίδα

Πίνακας 1: Παρουσίαση της πορείας του ελέγχου.....	18
--	----